

PROLETARER I ALLE LAND FØREN DERE

GNISTEN

Nr. 2 1976 Organ for Kommunistisk Universitetslag 4 årg

Krigen i Angola går mot en avslutning ved at MPLA vinner en fullstendig seier. Det som opprinnelig var en frigjøringskrig mot et brutalt portugisisk kolonistyre har utviklet seg til en kamp mellom frigjøringsbevegelsene hvor utenlandske makter har blandet seg inn. Begge supermaktene, Cuba og samtlige av Angolas naboland har blandet seg aktivt inn i kampene.

Arsaka til at så mange land har vist så stor interesse for den angolanske frigjøringskampen er Angolas store naturrikdommer og strategiske plassering. De to nabostatene Zaire og Zambia er økonomisk avhengig av import og eksport via angolanske havner og transportnett. Sør-Afrika ønsker et moderat regime i Angola slik at frigjøringsbevegelsen SWAPO ikke skal kunne opprette baser i Angola i sin kamp for å frigjøre Namibia fra de sør-afrikanske okkupantene, dessuten har Sør-Afrika i likhet med EEC-landa og USA store økonomiske interesser i Angola. USA og Sovjet er i tillegg meget interesserte i å skaffe seg støttepunkter i det sørlige Afrika. Spesielt Sovjet er i beit for støttepunkter i denne delen av Afrika.

De to frigjøringsbevegelsene, FLNA og UNITA som går tapende ut av striden er de som er mest forsonlige overfor sør-afrikansk og vestlig imperialisme. De progressive elementene finner en i MPLA, og det er typisk at denne bevegelsen har sterkest støtte i arbeiderbefolkningen i byene og blant arbeiderne i gruvene og plantasjene. I tillegg til de ideologiske skillene har en også stammemotsetninger i landet, noe FNLA og UNITA har visst å benytte seg av. MPLA oppfatter seg sjøl som "progressive" og er på ingen måte erklærte marxister, men kan best sammenliknes med frigjøringsbevegelsene i de andre forhenværende portugisiske koloniene, PAIGC (i Guinea Bissau) og FRELIMO (i Mocambique). Begge bevegelsene har etter frigjøringa ført en progressiv politikk basert på sosiale reformer og politisk uavhengighet. Om MPLA fører Angola inn på samme veg er det grunn til å se meget positivt på MPLA's seier. Uttalelser fra MPLA-ledere tyder på at nettopp dette er deres ønske.

MPLA - MOT SEIER

En må imidlertid være klar over at MPLA består av ulike fraksjoner og at det krigsherja landet står foran en vanskelig gjenoppbyggingsperiode.

MPLA har vært helt avhengige av våpenhjelp fra Sovjet og tropper fra Cuba for å slå ned FNLA og UNITA's leiesoldater fra Sør-Afrika, Zaire, USA og Vest-Europa. Det er derfor ingen grunn til å tro at Sovjet vil avvikle fra sin vanlige praksis med å be om militærbaser og handelsavtaler som "tak for hjelpa" eller på andre måter forsøke å gjøre Angola til et støttepunkt for sosialimperialistenes kamp om verdenshegemoniet. I den situasjonen Angola er i nå er det viktig at landet ikke blir avhengig av sovjetisk hjelp i oppbyggingsfasen, da vil det vanskelig kunne unngås at Angola faller i sosialimperialismens klør. Det er derfor viktig at vestlige land som Norge anerkjenner MPLA-regjeringa og

gir hjelp til gjenoppbygginga.

MPLA har en 20-års kamp for uavhengighet bak seg. Det er ikke sannsynlig at frigjøringsbevegelsen og det angolanske folket vil gi fra seg den uavhengigheten de nå er i ferd med å vinne. Det er i alle fall ingen grunn til å tro på AKP's hysteriske utkjør mot MPLA fordi bevegelsen mottar våpen fra Sovjet. (En kan jo undre seg om ikke AKP bør revurdere sin holdning til frigjøringskampen i Sør-Vietnam om denne formen for "argumentasjon" skal anvendes konsekvent.) En representant for MPLA, A. Guinapo sa i et intervju i fjor

(stikk i strid med AKP's "teori"):
"Vi har behov for våpen og derfor mottar vi det fra dem som er villige til å levere oss det. Men det betyr ikke at vi på noen måte aksepterer politiske eller ideologiske betingelser av noen som helt slag."

AKP/SV MED REAKSJONÆRT FRAMSTØT:

STAVNSRETT FOR MIDLERTIDIGE ANSATTE VED UNIVERSITETET I OSLO ?

Kapitalismens utvikling - og spesielt i krisetider - setter småborgerskap og mellomlag i en stadig mer usikker stilling. Massene av småborgere og arbeidende mellomlag kan innta to alternative holdninger til denne situasjonen. Enten kan de slutte seg til arbeiderklassens revolusjonære kamp for et nytt samfunn. Eller de kan klamre seg til sine klassemessige posisjoner og søke å trygge sin stilling gjennom å vende tilbake til middelalderens privilegier og laugsreguleringer. Kommunistene søker å framelske den første holdningen. Fascismen i 30-åra hadde sin grunnleggende basis i den siste.

Men fascismen er ikke død. Dette først og fremst fordi kapitalismen og

dermed den fundamentalt usikre stillingen for småborgerskap og mellomlag ikke er død.

Med dette vil vi ikke hevde at de vitenskapelige assistentene Carl-Erik Schultz (AKP) og Didrik Seip (SV) bevisst har villet fremme en fascistisk ideologi og politikk når de i et forslag til forhandlingskrav fra vitenskapelig ansatte medlemmer av NTL-avdelingen ved universitetet i Oslo foreslår at midlertidig ansatte eller ansatte på åremål som har vært ansatt i et visst antall år (f.eks. 3) garanteres fortsatt stilling ved universitetet i Oslo - og i denne forbindelse (hold dere fast!) sier at dette kan skje "ved prioritering av ansatte ved UiO ved ansettelse

i faste stillinger".

Altså: Ved ansettelse i faste stillinger ved universitetet i Oslo skal midlertidig ansatte ved samme universitet ha fortrinnsrett framfor andre søkere, uavhengig av kvalifikasjoner (bare den nødvendige kompetanse foreligger). Dette vil være den praktiske konsekvens allerede av den foreslåtte ordning med garanti om fortsatt stilling ved UiO.

Bakgrunnen for at et slikt forslag i det hele tatt legges på bordet, er stansen i en påkrevd utbygging av antall faste stillinger, det økende antall midlertidig ansatte uten sikre utsikter til en framtidig fast ansettelse, og den økende omgjøring av faste stillinger til åremålsstillinger. Dette gjelder ikke bare universitetet i Oslo, men det høgere utdanningsvesenet generelt - og er et ledd i borgerstatens rasjonalisering og innsparing på

forts. side 7

GNISTEN

Organ for Kommunistisk
Universitetslag

Ansv. red.
Hilde Haakonsen

Mot dette la RF-styret fram et forslag som inneholdt....det samme som vår minus de politiske vurderingene! (om vi ser bort fra beskrivelsen av streikens bakgrunn, som vi foreslo å ta inn i vår resolusjon). Dvs: RF-styret fant seg tvunget til å erstatte vår analyse med rent moralske appeller og henvisninger til de streikenes enhet og militans. Forslagets eneste funksjon var med m.a.o. å ta avstand fra å sette begivenhetene i politisk sammenheng og peke på streikens betydning for forsvaret av arbeiderklassens forsvar av arbeidernes klasseinteresser.

Dette er selvsagt den rake motsetningen til leninisme i streikestøttearbeid, og møtet fikk demonstrert at denne typen anti-kommunisme i praksis er og blir identisk med sabotasje av arbeiderklassens kamp: Orkla Saga-arbeidernes perspektivrike streikekamp fikk offisielt gå upåaktet hen i Det Norske Studentersamfunn.

HVEM ER SYNDIKALISTER?

Debatten var likevel mer avslørende enn resolusjonsteksten. Før vi tar opp RF's "argumentasjon", kan vi bare kort kommentere det de til slutt prøvde å gjøre til sin retningsplanke. Etter først å ha tatt avstand fra våre politiske kommentarer, anklaget de oss for å være syndikalister! Med utgangspunkt i vår resolusjons siste avsnitt ville de ha det til at vi skulle hevde at den økonomiske kampen i seg selv er tilstrekkelig til å sikre den endelige seier i kampen for sosialismen.

Når AKP-gruppen ofte kan framføre selvmotsigende argumentasjoner og lansere seg selv som de sanne ivaretakere av arbeiderklassens politiske perspektiv (nødvendigheten av å styrke partiet knuse borgerstaten osv.), er det bare fordi alle ord om "sosialisme" for dem (som for alle utopiske sosialister) er rent munnsvar og uten forbindelse til klasseforholdene i samfunnet og den daglig pågående klassekamp i det hele tatt. Når det forholder seg slik, er det ikke merkelig at de om og om igjen bruker politiske fraser til å bekjempe alle tilløp til politisering av streikekamper.

Hvem som er syndikalister, skulle gå klart frem av resolusjonstekstene (syndikalistene utmerker seg vel i dad som tidligere gjennom sin neglisjering av statsmaktens rolle og funksjon?). Angående vårt siste avsnitt, er den siste setningen uheldig formulert. Men meningen må være klar for alle som ikke leser utelukkende med det for øye å benytte teksten som utflukt fra det debatten dreide seg om. Det avsnittet utsier - og som AKP selvsagt ikke har noe begrep om - er at arbeiderklassen også i dag ved å handle korrekt og kvitte seg med småborgelige økonomisme som bl.a. AKP og SV gjør hva de kan for å utbre - kan vinne seire vis åvis kapitalistklassen og staten, at den kan styrke

KUL, vil i løpet av semesteret foreta den første reelle samling på landsbasis, idet vi tar sikte på en samlingskongress til våren med representanter fra Oslo, Bergen, Trømsø og Trondheim. Dette landsmøte vil for det første være en organisatorisk konsolidering på landsbasis. Ved at det på landsmøtet velges et landstyre som mellom landsmøtene vil være KUL's høyeste organ og hvis oppgave det vil være, på landsbasis, å lede KUL's virksomhet, gis det for første gang muligheten til en effektiv koordinering av de enkelte KUL-lags virksomhet.

Men en slik organisatorisk konsolidering kan ikke skje uavhengig av, men må tvert om skje sammen med en politisk konsolidering: Det er ingen hemmelighet at det i dag finnes uenighet og diskusjon innen KUL på såvel spør-

målet om Sovjet-unionens karakter som Kinas utenrikspolitikk, en debatt som vi derfor tar sikte på å slutføre på samlingskongressen.

I "Gnisten" har diskusjonen om Sovjet-samveldets karakter pågått gjennom lengre tid. Vi bringer i dette nummer et nytt debatt-innlegg om Sovjet og åpner samtidig, med to signerte artikler, for debatten om Kinas utenrikspolitikk.

At den ene artikkelen er et svar på den andre, må ikke oppfattes som den siste representert det "autoritative" syn i KUL og at vi dermed i realiteten har tatt standpunkt i spørsmålet. Begrunnelsen for denne fremgangsmåten er et ønske om å unngå at en skulle diskutere forbi hverandre, når vi valgte å la begge syn være representert i dette nummeret. Diskusjonen fortsetter i neste nummer.

sin klasse posisjon i samfunnet allment. Når AKP irealiteten benekter dette, vil de imidlertid selvsagt tro at også andre enn dem selv kan tolke avsnittet til å bety at Saga-arbeidernes kamp i seg selv skulle "bevise" muligheten av sosialismen!

POLITISERING OVERFLØDIG OG SELVFLØGELIG?

RF's begrunnelse for å ta avstand fra resolusjonen som helhet gikk imidlertid på at den var "ensidig", at den bare framhevet "visse aspekter" ved streiken; at den var "eventyrpolitisk" og "super-revolusjonær".

Alle som leser resolusjonen kan se selv: "ensidigheten" besto utelukkende av det vi hadde i tillegg til RF's utkast, nemlig forsøkene på å trekke politiske lærdommer, og forskjellen viser seg her særlig i de ulike parolene.

Imidlertid gikk hovedargumentasjonen på at vårt "super-revolusjonære" perspektiv var en "selvfølgelighet" - og av den grunn fant NKS'erne i salen å måtte stemme for en motresolusjon. Altså: samme slags selvmotsigelse som ovenfor: argumentasjonen mot politisering går på at den ikke er politisk nok, at den var en "trivialitet". Hvorfor var vår politisering triviell? Jo, fordi den "bare" dreide seg om et "teknisk" spørsmål i metodene for kampen: om å sette det faglige apparatet til side.

I tråd med dette benektet AKP-gruppens talsmann på møtet at de siste ti-års ville streiker skulle ha noe spesielt å lære arbeiderklassen, og man gikk så langt som til å ta avstand fra ikke bare at disse hadde vært framkredne og betydningsfulle, men også at de hadde ført til seire for de streikende. Bl. a. ble det henvisning til de "lovlige" heis- og telefonsentralmonstrør-streikene i 1974.

Til det siste er det ganske enkelt å bemerkefor det første at disse ikke ble ført fram til full seier, nettopp p.g.a. manglende avklaring i forhold til legalismen og LO-apparatets karakter,

og det verken økonomisk, moralsk eller politisk. Og for det andre: om de var lovlige i formen, førte de til delseire ene og alene fordi man lærte av erfaringene fra de ville streikene og tok de nødvendige politiske kamper blant de streikende selv som førte til vedtak om ikke å respektere dommer mot de streikende, dvs. om ikke å ta hensyn til streikenes eventuelt "ulovlige" karakter. Arbeiderne innstilte seg på illegalitet, og de gjorde også de nødvendige "tekniske" foranstaltninger gjennom å velge egne streikekomiteer, PR-komiteer, aktivisere alle de streikende osv. På den måten markerte de seg overfor borgerskapet og statsmakten, noe som kan presse gjennom innfrielse av streikekravene. Borgerskapet frykter nettopp at arbeiderne skal handle på denne måten. Det frykter ikke tomme trusler om å "gjøre LO til kamporganisasjon"!

Og det var også erfaringene fra Saga-streiken, noe vi tillot oss å peke på i resolusjonsforslaget: at det var den klare talen og den faktiske innsikten i lovverkets karakter alt i utgangspunktet som brakte gjennombrudd for kravene. I dette tilfelle klarte kapitalistene ikke å få Forbundet til å "ordne opp for seg", slik de langt på veg klarte det i heismontør-streiken!

Men som sagt: spørsmålet om streikemetoder - og om en taktikk på den økonomiske kampens område i det hele tatt - er en selvfølge, en trivialitet

og et rent teknisk spørsmål for AKP's faglige kadre. Den politiske kampen alle streikende arbeidere må gjennomgå - den eksisterer ikke for de utopiske sosialistene. At de ikke har noen taktisk linje for den faglige og økonomiske kampens vedkommende, kan alle overbevise seg om ved å lese "Klassekampens" deknning av streikekampene, nå sist om Saga-arbeidernes aksjon. På dette vitale område har AKP ingen konkret politikk, ingen retningslinjer til handling. Etterhvert vil imidlertid norske arbeidere selvsagt avkreve dette "arbeidernes kommunistparti" et svar: hvordan stiller de seg til ulike faglig-politiske linjene man tradisjonelt har funnet i arbeiderbevegelsen, f.eks. til syndikalistenes, trotskistenes, reformistenes - eller til kommunistenes taktikk, slik denne blir oppsummert i Strassbourger-tesene?

Men noe svar vil den norske arbeiderklasse aldri få fra det hold. Senest lørdag 25.I fikk jo AKP bekreftet hva de mener: at de betrakter den taktiske linje som et spørsmål om teknikk. Selv om imidlertid de reduserer politikk til ingeniørkunst, må ikke omvendt vi gå med på at "tekniske" spørsmål er uten politisk betydning.

Vi sier til AKP/NKS/RF: hvordan tror dere dere arbeiderne selv oppfatter dette spørsmålet? Spør Sunda-arbeiderne, spør NORGAS-arbeiderne, spør heismontørene! Spør dem om framgangsmåten og metodene i streiken hadde sammenheng med det politiske nivået blant arbeiderne! Spør dem om de regnet det som et "teknisk" spørsmål hvorvidt de skulle innstille seg på politisk kamp! Var dette spørsmålet knyttet sammen med holdningen til fagforeningsreformismen, til legalismen og til synet på statsmaktens klassekarakter (og ikke bare til synet på enkeltpersoner i DNA- og LO-toppen)? Og spør dem om de gjennom sine kamper åpnet perspektiver for hele klassens videre aksjoner, perspektiver som kommunistene kan oppsummere og bringe på begrep!

Les Lenin: se etter om et kommunistisk parti særmerker seg framfor andre ved at det framhever dette perspektivet bevisst, uavlatelig og overalt!

Borgerskapet oppfatter det nettopp slik, og det med rette. Også det pekte vi på i resolusjonen, og det gikk AKP imot. Hvilket viser hva som er sakens kjerne: at folkesosialistene bekjemper forsøkene på å trekke tilbake virkelig lærdom av det som skjedde på Braskereidfoss.

AKP'S SYN PÅ DEN BORGERLIGE STATSMAKT

Nei, slike spørsmål er nok "selvfølgelige" bare for AKP, som i tråd med småborgerskapets hele verdensanskuelse ser på politikk som en "grei" sak, ene og alene avhengig av god vilje og teknisk ferdighet. At det er denne samme verdensanskuelsen som bare finner nye uttrykksformer i "m-l-bevegelsens" venstreopportunisme, bekreftes av den opptreden medlemmene nå viser i fagforeningene. Som for all annen "venstre-dreining" i småborgerskapet, gjelder også her at den bare øker i takt med illusjonene om hva det er mulig å oppnå gjennom den borgerlige stat. Parolene for fagforeningsarbeidet er nå å gjøre LO til en organisasjon som skal avskaffe lønnsarbeidet og innføre sosialismen (se "Klassekampen" nr. 45, 1975)! (og de kaller oss syndikalister!)

På lørdagens møte benektet de da også igjen at fagforeningene er en del av statsapparatet. Samtidig gir de ut bøker og andre publikasjoner på sitt

forts. side 9

KINAS UTENRIKSPOLITIKK – sviket mot den proletariske internasjonalsismen.

Siden 1970 da Kina for alvor startet opp med sine diplomatiske manøvreringer på den verdenspolitiske arena, har det reist seg en sterk kritikk mot Kinas utenrikspolitikk fra store deler av venstrebevegelsen i Vest-Europa. Etterat de fleste var bliit nødt til å se i øynene sosialismens nederlag i Sovjet-Unionen, trådte Kina i 60-årene fram som inspiratoren og forbildet for sosialistiske grupperinger i den kapitalistiske verden. Men etterat Kinas utenrikspolitikk framstår som mer og mer uforståelig og stadig klarere er kommet strid med prinsippene for proletarisk internasjonalsisme, blir det umulig for kommunister å opptre som forsvarere av Kina og dets utenrikspolitikk. Det blir etter min mening nå viktig å reise en kritikk av Kinas utenrikspolitikk og ta et oppgjør med generallinja i denne, slik at vi ikke risikerer å bli et viljeløst haleheng etter Kinas taktiske manøvreringer, slik f.eks. Akp stort sett er.

Det har vært reist mye kritikk av Kinas utenrikspolitikk fra ulike politiske grupperinger på venstresida, mensvakheten ved den kritikk som har vært reist fra f.eks. SV- og NKP-hold, er at den sjelden har kommet ut over moraliseringer over de enkelte utslag Kinas utenrikspolitikk gir seg. I og med at de enkelte og mest uhyggelige utslagene av Kinas utenrikspolitiske linje skulle være forholdsvis godt kjent, skal vi her ikke gå grundig inn på de enkelte eksemplene. Her skal de enkelte utslagene bare nevnes rent stikkordmessig. Eksemplene kunne raskt forfleres og kan også utdypes og dokumenteres senere i debatten dersom det skulle være ønske om dette. Kina støttet i 1971 den vestpakistanske juntaens massakre i Øst-Bengal. Samme år sluttet Kina opp om Bandaranaike-regimets kamp revolusjonære opprørere på Ceylon. Kinas Angola-politikk skulle etterhvert være ganske godt kjent, og det må vel nå tre klart fram for alle at den har spillt fullstendig fallitt. I 60-årene støttet Kina frigjøringsbevegelsen MPLA, som må være den eneste riktige alternativet i Angola, men har siden skiftet linje. En kort periode støttet de UNITA, senere støttet de FNLA, og nå står på det standpunkt at de støttet alle tre "frigjøringsbevegelsene" og ikke vil ta standpunkt i striden mellom dem, et standpunkt som OAU anført av Ugandas diktator Amin også inntok, men som progressive afrikanske ledere som Nyerere har forlatt. Med sin Angola-politikk har Kina bidratt til å støtte bevegelser som representerer fremmede interesser eller særinteresser i Angola, samtidig som de har tvunget den eneste

reelle frigjøringsbevegelsen MPLA inn i et ensidig avhengighetsforhold til Sovjet. Et annet uhyggelig eksempel på den kinesiske utenrikspolitikken er forholdet til Chile. Da Allende ble styrtet brøt ikke Kina de diplomatiske forbindelsene med Pinochet-juntaen. Den kinesiske ambassadør i Santiago lukket sine dører for politiske flyktninger. Senere har Kina støttet regimet moralsk, trappet opp handelsforbindelsene og ytt betydelig økonomisk støtte i form av gunstige lån. Kina støtter USA's opprettholdelse av sin base i Thailand på tross av interessene og ønskene til Nord-Vietnam og PRR. Kinas politikk overfor Europa har som kjent bl.a. gått ut på å støtte byggingen av et sterkt EF. En har videre i Kina skamløst hyllet reaksjonære politikere som Strauss og Heath, som blir sett som forkjempere for et sterkt imperialistisk Europa som skulle stå i motsetning til "supermaktene". Det har liten hensikt å oppøse seg moralsk over de enkelte groteske utslag av Kinas utenrikspolitikk. Det vi må gjøre, er å gå bak dem å finne årsaken til og sammenhengen i denne politikken. Det er imidlertid viktig å legge merke til at alle disse eksemplene ikke er enkeltstående feiltrinn i Kinas utenrikspolitikk, men at de utgjør generallinja i politikken. Disse eksemplene er ikke tilfeldige unntak, men danner tvert om mønsteret i Kinas utenrikspolitiske linje.

Hvilke krav kan vi stille til en sosialistisk stats utenrikspolitikk? Det er viktig å ikke hengi seg til abstrakt idealisme, vi skal ikke kreve "de rene hendes politikk" av den kinesiske utenriksledelse. Det er opplagt at Kina må ha muligheten til å forata taktiske manøvreringer i sin politikk. Vi må se i øynene at Kinas politikk ikke blir bestemt ut fra abstrakte ønsker, men at skranke er satt i det man skal prøve å bygge sosialismen i et halvfoydalt bondesamfunn i en imperialistisk omverden. Kina er avhengig av å industrialisere, av å handle i en imperialistisk verden, av å kunne forsvare seg militært mot eventuell aggresjon. En slik situasjon begrenser handlefriheten og tvinger til kompromisser og taktiske manøvreringer. Likevel må det være tillat å stille visse grunnleggende krav til en sosialistisk stats utenrikspolitikk. Den proletariske internasjonalsismen må være det overordnede prinsipp. Den sentrale målsetting med en sosialistisk stats utenrikspolitikk må være å styrke og hjelpe fram og legge forholdene til rette for revolusjonære strømninger i andre deler av verden. Dette kravet stilles ikke som noen moralsk fordring, men er rett og slett den eneste måten man kan trygge

sosialismen i det egne landet, fordi "sosialisme i et land" på sikt vil måtte bli en umulighet. Kineserne kan ike ensidig hengi seg til definitivt forsvar for den vunne posisjon, det eneste som på lenger sikt kan forsvare sosialisme i Kina er revolusjoner i verden forøvrig. Derfor må den proletariske internasjonalsismen være det overordnede prinsipp. Holder man dette klart, kan man innenfor denne rammen spille på motsetninger og foreta taktiske manøvreringer for å splitte imperialistene innbyrdes. Det som har skjedd i Kinas utenrikspolitikk, er at proletarisk internasjonalsisme er blitt underordnet og at diplomatiske manøvreringer for å forsvare kinesiske statsinteresser i snever forstand er blitt det overordnede og bærende prinsipp. Denne svikt i Kinas utenrikspolitikk må sees i sammenheng med de kinesiske analyser av verdenssituasjonen. For å kunne føre en korrekt utenrikspolitikk trenger man en skikkelig og velbegrunnet marxistisk analyse av verdenssituasjonen og de overordnede og underordnede motsetninger i verden. Dette mangler Kina. Istedet for å foreta en grundig marxistisk analyse av verdenssituasjonen har Kina utelukkende hengitt seg til den såkalte "supermaktsteori" som har lite eller ingenting med marxisme å gjøre. Teorien om "de tre verdene" finner vi fullt utbygd i Teng-Hsiao-pings tale på FN's 6. spesialsesjon i 1974. USA og Sovjet ("supermaktene" eller "hegemonistene") utgjør ifølge Teng "den førte verden". Utviklingslandene i Asia, Afrika og Latin-Amerika (innkludert de sosialistiske land) utgjør "den tredje verden", og de utviklete kapitalistiske land mellom disse utgjør "den andre verden". Hovedmotsigelsen i verden i dag skal angivelig gå mellom "supermaktene" og "verdens folk". Noe av det mest bemerkelsesverdige ved denne teorien er den fullstendige marginale rolle som tilskrives klassekampen. Begrepet "verdensfolk" behandles ytterst sjelden på et presisert nivå, men det går tydelig fram at det for den kinesiske utenriksledelse brukes synonymt med "land" eller "stater". Begrepet "verdens folk" betyr altså stort sett i praksis verdens borgelige regjeringer. Teng her i sine utlegninger forfalt fullstendig til vanlig borgelig tenkning. Ifølge ham domineres verden av "de fattiges lands" kamp mot "de rike", "de små" mot "de store" med andre ord: Motsetningen mellom arbeid og kapital, som burde være grunnleggende i en marxistisk analyse, er gått i glemmeboka. Det er vanskelig å se at "supermaktsteorien" er noe annet enn en monopolkapitalen-mot-folket-teori blåst opp i verdensmålestokk.

Det er ikke vanskelig å tenke seg hvor ubrukkelig en slik teori vil være i anvisningen av en praktisk politikk i tråd med den proletariske internasjonals prinsipp. Kina har f.eks. vært kritiseret for sine vennskapelige forbindelser og sin økonomiske støtte til Pinochet-juntaen i Chile. Ut fra sine teorier om verdenssituasjonen har kineserne ingen muligheter til å skille Allende-regimet fra Pinochets militærdiktatur. Ut fra "supermaktsteorien" er og blir Chile en del av den tredje verden og en progressiv kraft i forhold til "supermaktene". Dette er vel den mest katastrofale fallitt for "supermaktsteorien" og Kinas utenrikspolitikk, at den ikke er i stand til å støtte opp under en reell frigjøring fra imperialismen eller peke på forutsetningene for at en slik frigjøring skal finne sted. En borgerlig-nasjonalistisk frigjøring fra kolonialismen i den tredje verden er progressiv, men den kan bare bli reell dersom den videreføres isosialistisk retning. I land som Tanzania og Sør-Yemen ser det ut til at en prøver å videreføre frigjøring fra imperialismen, mens land som Egypt eller Algerie ses ut til å ha slått inn på en vei som ikke fører til frigjøring. Kineserne makter ikke å peke på disse perspektivene. I "supermaktsteorien" skaller en ikke mellom progressive og reaksjonære regimer i den tredje verden, samtidig som en overhodet ikke interesserer seg for klassekampen innen de enkelte land. Shaban av Persia og hans regime blir sett på som en progressiv kraft i forhold til supermaktene og kineserne mener tydeligvis at Persia er i ferd med å selvstendiggjøre seg fra imperialismen. En vil ikke se i øynene at shahens tilsynelatende selvstendiggjøring passer som hånd i hanske i Kinas nye strategi med å opprette "subimperialister" som vokter og beskytter for vest-europeiske, japanske og først og fremst amerikanske interesser i den persiske gulf. At det persiske borgerskap til gjengjeld har tiltvunget seg en større del av profitten på bekostning av amerikanske imperialister, representerer overhodet ingen frigjøring eller trussel mot supermaktene. Kinas vennskapelige forbindelser med shahens regime har dessuten ført til at kineserne har funnet å ille trekke til bake sin støtte til frigjøringsbevegelsen i Oman, Dhofors røde gerilja. Her ser vi altså Kinas utenrikspolitikk bygd på "supermaktsteorien", og hvordan den virker i praksis: støtte til blodige terror-regimer som det persiske hvis oppgave det er å være USA's "subimperialister", og sabotasje av eller manglende støtte til frigjøringsbevegelser som kjemper en reell kamp mot imperialismen. Det mest tragiske er at eksempler som det persiske ikke er tilfeldige feiltrinn, men at det tvert imot er representativt og i overensstemmelse med "supermaktsteorien".

Fikseringen på den borgelig-nasjonalistiske frigjøring i koloniale eller halvkoloniale land finner vi i kinesiske teroetiske arbeider lenge før Teng Hsiao-ping, som i parantes bemerket ble utstøtt under kulturrevolusjonen og stemplet som "Kinas Krustsjov nr.2", erobret seg den sentrale plass i Kinas utenriksledelse. Mao Tse-tung legger grunnlaget for en slik tenkemåte i skriftet "Om nydemokrati" fra 1940, hvor han lanserer en tofaseteori for frigjøringen av halvkoloniale land. Først må en gjennomgå en demokratisk revolusjon og dernest den sosialistiske, og i den demokratiske revolusjonen tenker han seg en nasjonal allianse mellom arbeidere, bønder, småborgere og det nasjonale borgerskap mot imperialismen. I denne prosessen blir "motsetningen mellom arbeiderklassen og det nasjonale borgerskap en motsetning innen folket", slik Mao framstiller det. Dette er skrevet om den kinesiske revolusjon, men det er ikke urimelig å anta at Teng tenker i samme baner omkring frigjøring i den tredje verden i dag. At Teng ikke engang prøver å peke på nødvendigheten av en sosialistisk videreføring for å oppnå en reell uavhengighet i forhold til imperialismen, gjør det hele desto verre. Dessuten er det

ytterst tvilsomt om Maos teorier overhodet passer på den tredje verden i dag. I de fleste koloniale eller halv-koloniale land finner vi et svakt borgerskap som ofte er alliert med og avhengig av imperialismen og ute av stand til å gjennomføre den borgerlige revolusjons oppgaver. Det store folkeflertallet er bønder som er splittet opp og neppe kan spille noen selvstendig rolle i klassekampen, men må følge enten borgerskapet eller proletariatet. I mange underutviklede land har vi et ungt, konsentrert proletariat som har muligheten til å gjennomføre og gå ispissen for den demokratiskerevolusjon i allianse med fattigbøndene mot feudalismen og imperialismen og senere videreføre den i sosialistisk retning. Men denne demokratiskerevolusjon må oftest gjennomføres i motsetning til det svake og selvstendige nasjonale borgerskap og derfor er Maos teorier om den nasjonale allianse som Teng har videreutviklet inn i det absurde, en dårlig veiviser for den anti-imperialistiske kampen, tol tross for at teorien delvis har fungert på kinesiske forhold.

Når en studerer de teoretiske utlegninger som foretas i den kinesiske utenriksledelse idag, kan en bli bekymret for om de i det hele tatt er seriøse forsøk på en marxistisk analyse. Teng snakker i sine skrifter om "store" og "små" om "land" og "stater", men ikke om klasser og klassekamp. Trass i at hans tale om "de tre verdener" var et taktisk og diplomatisk utkjør for å danne en enhetlig blokk med de råvareproduserende land i FN, må en allikevel ta den alvorlig som en programerklæring, da den ble presentert som Kinas offisielle analyse av verdenssituasjonen. Det finnes lite av vitenskapelig marxisme i Tengs framstilling og mye borgerlig begrepsbruk. Kina stempler Sovjet som kapitalistisk og sosialimperialistisk, og dette blir spesielt begrundet med de reformer Sovjet foretok i 1965. Romania, som gjennomgikk de samme reformer, blir i Peking Review karakterisert som en sosialistisk stat. Slike inkonsekvenser fører til at en må spørre seg om det her dreier seg om seriøse forsøk på analyser, eller om Kinas utenriksledelse bruker ord som "sosialisme" og "kapitalisme" bare som ideologiske og propagandamessige overbygninger for å støtte opp om det taktiske og diplomatiske spill som foretas ut fra Kinas stasinteresser.

"Den andre verden" utgjøres altså i Tengs teorier av Vest-Europa og Japan, de utviklede kapitalistiske og imperialistiske land mellom supermaktene og den tredje verden. Ifølge kineserne kan det være riktig å støtte imperialistene i "den annen verden" for å splitte imperialistene innbyrdes og styrke en imperialistisk selvstendiggjøring av Europa i forhold til supermaktene. Derfor støtter Kina byggingen av et sterkt EF og støtter spesielt nasjonalistiske revangjister som Strauss i Tyskland eller tilhengere av et sterkt Europa som Heath i England. Norske kommunister vurderte EFs om negativt for den norske arbeiderklassens interesser, samtidig som vi klart distanserte oss fra SV's og AKP's hemningsløse nasjonalistiske og småborgelige EF-motstand. Men utfra arbeiderklassens klasseinteresser sa

Men utfra arbeiderklassens klasseinteresser sa norske kommunister og størstedelen av norske arbeidere nei til EF. Kinas utenriksledelse anbefalte å gå inn for å styrke "den annen verden" overfor "supermaktene". Her foreligger en motsigelse som vanskelig kan forklares på annen måte enn at Kinas utenrikspolitikk og norske kommunister i den denne saken kjemper for ulike interesser. Kina manøvrerer for å forsvare egne statsinteresser, mens norske kommunister forsvare den norske arbeiderklassens interesser. Enkelte har løst dette dilemmaet ved å hevde at dette er kamp på "ulike frontavsnitt" og har dermed enkelt og greit kommet ut av denne katterpina. En så enkel løsning kan en imidlertid bare akseptere dersom en mangler ethvert begrep om proletarisk internasjonala-

Chou En-Lai og Teng

lisme. Dersom en innfører dette begrepet og mener at den internasjonale arbeiderklassen og de sosialistiske stater har felles interesse av å knuse kapitalismen og gjennomføre verdensrevolusjonen, må det være mulig å nå fram til en felles strategi for å nå dette målet. I denne sammenheng må en komme fram til om en vurderer styrkingen av EF som negativ eller positiv. Å hevde at EF samtidig er både bra og dårlig, at det er riktig å gå inn for EF samtidig og samtidig riktig å gå mot EF, har ingen ting med dialektikk å gjøre. Det er bare en stor selvmotsigelse. Så kan en da hevde at norsk EF-medlemskap er dårlig for den norske arbeiderklasse, men bra for den kinesiske. Og videre fortsette spørsmålene: er norsk EF-medlemskap bra for den engelske arbeiderklassen; er engelsk EF-medlemskap bra for den norske? Vi ser at teorien om "de ulike frontavsnitt" fører oss ut i det absurde og paradiske, og at det eneste svar på denne teorien er et konsekvent forsvar av den proletariske internasjonalsismen.

Et av de mest framtrepende trekk ved de siste par års kinesiske utenrikspolitikk er anti-sovjetismen. En retter ikke i så høy grad støtet mot begge "supermakter", men først og fremst mot den ene, den "sosialimperialistiske" som ansees som "stigende" og spesielt aggressiv. Det er viktig og bra at Kina har tatt et oppgjør med Sovjet, at en har sett i øynene at Sovjet har forlatt sosialismen, selv om det er ytterst vanskelig for kineserne å påvise at det skulle være gjeninnført en kapitalistisk økonomi i Sovjet. I alle fall har Sovjet forlatt den sosialistiske vei, og arbeiderklassen har vært ekspropriert både fra produktionsmidlene og fra den politiske i innflytelse i mange ti-år allerede. Men trass i at Kina nok kan ha en viss grunn til å føle seg truet, f.eks. i forbindelse med grensekonflikten med Sovjet, framstår frykten for "sosialimperialismen" som svært overdrevet. At USA skulle være den synkende supermakt og Sovjet den stigende, virker som en ytterst tvilsom påstand. Vi kan i den forbindelse nevne den senere tids utvikling i Midt-Østen, f.eks. Egypt, der det ser ut til at USA er på vei inn og Sovjet på vei ut. Vi kan også finne eksempler på at den overdrevne anti-sovjetismen kan virke mot sin hensikt. Når Kina har unnlatt å styrke MPLA i Angola, hvilket de gjorde i 60-åra, har de gjort MPLA ensidig avhengig av Sovjet og dermed vært med på bane veien for

forts. neste s.

KINA.. SVIKET..

sovjetisk innflytelse i Angola. Der- som MPLA hadde hatt flere støttepunkter, kunne de inntatt en mer selvstendig og uavhengig stilling. Det ser ut til at Kinas Angola-politikk har spilt fallitt også ut fra sine egne premisser. Sovjets støtte til bevegelser som MPLA og tidligere til f.eks. FNL og Nord-Vietnam viser at den sovjetiske utenrikspolitikk kan ha en tvetydig karakter og i en del tilfeller støtte opp om progressive frigjøringsbevegelser, selv om en selvsagt ikke skal ha noen illusjoner om motivene bak denne støtten. At Sovjet er den stigende supermakt og har verdensherredømme i kikkerten, skulle angivelig bevises ved at Sovjets flåte nå seiler på alle hav. "Supermaktsteoretikerne" ser imidlertid bort fra at en sterk flåte med atom-u-båter osv. like gjerne kan være et ledd i et diplomatisk forsvar, fordi Sovjet i dag med bare landbaserte kjernefysiske våpen ville risikere å bli slått av marken ved et lynangrep. Det er nødvendig å peke på dette for å av- vise den overdrevne krigsfrykt og avkle de mest ekstreme verdenskrigsprofetiene som fungerer som en legiti- mering av supermaktsteorien og den kinesiske utenrikspolitikk. Sam- tidig skal vi innta en klar holdning til Sovjetunionen og peke på at sam- funnssystemet ingen ting har med sosialisme å gjøre, og så prøve å utvikle en skikkelig analyse og pre- cis beskrivelse av den sovjetiske samfunnsformasjon. Men vi kan allere- de nå avvise SV's lefling med Sovjet- unionen og også den linja som trot-

skistene står for, nemlig å støtte Sovjet i en konfrontasjon med USA.

Min konklusjon er at Kinas uten- rikspolitikk er et forsvar for kine- siske statsinteresser og ikke i tråd med den proletariske internasjonalis- mens prinsipper. Det er ingen uover- stigelig motsetning her, men i Kinas politikk er det blitt stadig klarere at egne interesser i snever forstand er fullstendig overordnet den prole- tariske internasjonalismen. Utenriks- politikk kan selvsagt ikke sees

isolert; utenrikspolitikk ligger na- turlig nok i forlengelsen av innenriks- politikken og vil stort sett bli ledet av samme klasse og samme politiske grup- pering. Feilene i Kinas utenriks- politiske linje burde altså føres til- bake til en kritikk av Kina selv. Denne kritikk er det vanskelig å gjennomføre her, både av plassmangel og fordi det er vanskelig å finne sikre kilder for indre kinesiske forhold. Det er imid- lertid klart at feilene i Kinas uten- rikspolitikk viser tilbake til feil i KKP selv, og kanskje spesielt til mang- ler i det proletære demokrati i Kina. De tilløp til selvstendig rådsorgani- sering av arbeiderklassen som man hadde under kulturrevolusjonen, er senere blitt vingestukket og lite reell. Et le- vende proletært demokrati ville kunne vært en garanti mot den type utglidning vi ser i Kinas utenrikspolitikk. Allike- Allikevel vil vi holde fast ved at Kina til tross for sine mangler er en sosia- listisk stat, og at man derfor må kun- ne stille spesiell krav til Kinas uten- rikspolitikk, krav som man ikke ville stille f.eks. til Sovjet som forlengst har forlatt sosialismen.

Kommunister bør reise en grundig og skikkelig kritikk av Kinas utenriks-

politiske linje. Dette gjøres ikke for å innta en "kritisistisk" holdning der vi på fjern og trygg avstand fra den praktiske politikk krever "de rene hen- ders politikk" av Kina ut fra den abstrakte idealismes krav. Vi bør fore foreta en kritikk av Kinas utenrikspoli- tikk ut fra det håp og ønske om at det er mulig å foreta et linjeskifte i Peking dersom det kommer kritikk fra ko- mmunister rundt omkring i verden. Slik det er nå, fungerer Kinas uten- rikspolitikk påviselig reaksjonært i forhold til den "annen verden" og spe- sielt - og det er i dag det mest gra- verende - i forhold til anti-imperia- listiske frigjøringskamper i den tredje verden. Dette kan vi verken forsvare eller sitte stille og se på. Kineserne skal ikke føre klassekamp for kommuni- stene i andre land, men de har en plikt til å støtte opp om og legge forholdene til rette for klassekampen i andre land gjennom sine utenrikspolitiske manø- vreringer, og i hvert fall ikke sabotere denne klassekampen. Denne forplik- telsen har ikke Kina klart å oppfylle i de siste årene, og det har ingen ting med "kritisisme" å gjøre å påpeke det. Det er dessuten viktig for kommunister å ta et oppgjør med supermaktsteorien, slik at vi ikke risikerer å bli tomme etterplaprerer av Peking Review, slik f.eks. AKP er. AKP har blindt stilt seg på supermaktsteoriens plattform, og AKP såvel som søsterpartier i andre land har gjort seg til forsvare av de- det nasjonale borgerskap for å styrke "den annen verden" mot "supermaktene". Vi må unngå mulighetene for slik ut- glidning ved å ta et klart oppgjør med supermaktsteoriene og Kinas utenriks- politikk.

NPH

KINAS UTENRIKSPOLITIKK:

Styrker revolusjonens internasjonale reserver.

Forfatteren av artikkelen "Kinas utenrikspolitikk - sviket mot den proletariske internasjonalismen" svever i den grunnleggende villfarelse at bare en opererer med begreper som arbeid og kapital, klas- ser og klassekamp, gjennomfører en marxistisk analyse. Og omvendt: Om en ikke til enhver tid pas- ser på å få med disse begrepene, har en forlatt marxismen.

En påstått mangel på disse begrepene i de kinesis- ke kommunistenes analyse av verdenssituasjonen er nemlig det eneste argument artikkelforfatteren har å anføre mot denne analysen. Han gjør samtidig ikke forsøk på eksplisitt å presentere noen alternativ analyse, ut over noen helt allmenne og derfor ab- strakte fraser om proletarisk internasjonalisme.

Hva er så KKP's analyse av verdenssituasjonen? Som artikkelforfatteren riktig er inne på, deler KKP verden i tre hovedblokker. Av disse utgjøres "den 1. verden" av de to supermaktene USA og Sov- jet. "Den 2. verden" består av de øvrige utviklede imperialistiske land (bl. a. Vest-Europa og Japan). Til slutt har vi "den 3. verden", dvs. utviklings- landa. enten de er sosialistiske (som Kina, Nord- Korea), kolonialt eller nykolonialt undertrykte (f. eks. inntil nylig Sør-Vietnam), eller mer eller mindre selvstendige, imperialistisk oppadstigende makter (bl. a. Persia). I tilknytning til det siste fins det f. eks. ikke fnugg av holdepunkt for å si at Persia etter KKP's mening er i ferd med å frigjøre seg fra imperialismen overhodet, men derimot for at den persiske imperialismen får en mer og mer selv- stendig karakter.

Den kinesiske analysen går videre ut på at "den 1. verden" - de to supermaktene USA og Sovjet - på grunn av sin dominerende militære stilling er ver- dens folks hovedfiender. De streber begge etter verdensherredømmet, og denne konkurrerende stre- ben kan i siste instans bare føre til krig. Av de to er USA på defensiven og Sovjet på offensiven. Dette, samt Sovjets kombinasjon av en tilbakeværende og stagnerende, men gjennommilitarisert økonomi med en strømlinjeformet byråkratmonopolistisk organi- sasjon, gjør Sovjet til en spesielt aggressiv og far- lig makt. Artikkelforfatteren må være temmelig blind for å mene at USAs defensive posisjon er end- ret med en midlertidig framgang i Midt-Østen. Både i Asia og i Vest-Europa har USA lidd avgjoren- de tilbakeslag i forhold til landets dominerende posi- sjon etter 2. verdenskrig.

Når det gjelder Sovjets karakter, er artikkelfor- fatteren på svært vaklende foter. På den ene siden er han inne på at Sovjet har "forlatt den sosialistis- ke vei", men samtidig mener han at "det er ytterst vanskelig for kineserne å påvise at det skulle være

gjennført en kapitalistisk økonomi i Sovjet", og ser "frykten for "sosial-imperialismen" som svært overdrevet". Ytterligere argumenter har han ikke. Han går overhodet ikke inn på at kineserne ved hjelp av marxismens politiske økonomi og Lenins imperi- alisme-teori overbevisende har påvist Sovjets impe- rialistiske og spesielt aggressive karakter, men nøyer seg med generøst å innrømme "at Kina nok kan ha en viss grunn til å føle seg truet, f. eks. i forbindelse med grensekonflikten med Sovjet". Denne "argumentasjonen" faller på sin egen omtrentlige, vaklende og dermed uansvarlige karakter, og slår tilsvarende kraftig tilbake på artikkelforfatteren. Hvis det nemlig er slik at Sovjet har "forlatt den so- sialistiske vei", og at den sovjetiske arbeiderklas- sen er ekspropriert både fra produksjonsmidlene og fra den politiske innflytelse, så må påvisningen av dette samtidig være en påvisning av Sovjets kapita- listiske og imperialistiske karakter. Og dermed dreier det seg ikke om hvilken som helst imperialis- tiske makt, men om en imperialistisk supermakt med økende økonomiske problemer, med en milita- risert og statsmonopolistisk organisert økonomi, og med verdens sterkeste militærpotensial! Av denne supermakten har såvel Kina som verdens folk for øvrig utvilsomt "en viss grunn til å føle seg truet". En slik supermakt gjelder det for kommunistene å avsløre og bekjempe, på tross av alle sosialistiske fraser den omgir seg med - og ikke å omtale i ube- stemte og vaklende vendinger.

Når det gjelder Sovjets støtte til MPLA og tidligere bl. a. FNL og Nord-Vietnam, er det ikke denne støtten, men artikkelforfatteren som er tvetydig. (Vi tror faktisk at f. eks. MPLA her har færre illu- sjoner enn artikkelforfatteren.) Sovjets støtte er minst like entydig som f. eks. det imperialistiske Sveriges støtte (trass i f. eks. AKP-gruppens tid- ligere påstand om at alle land som støttet den vietnamesiske frigjøringskampen, var mot impe- rialismen).

Tilbake til den såkalte teorien om "de 3 ver- der". Den går videre ut på at de imperialistiske land i "den 2. verden" (hovedsaklig Vest-Europa og Japan) er stigende, og at de i sin kamp for nyoppde- ling av verden både står i motsetning til hverandre, i motsetning til de to supermaktene, og til "den 3. verden". "Den 3. verden" er også splittet, men kan danne - og danner i praksis - midlertidige allianser mot "den 1. og den 2. verden", og til og med med "den 2. verden" mot "den 1."

Hva er umarxistisk med denne analysen? Hvis denne analysen ikke er marxistisk, så er verdens- situasjonen "umarxistisk", for analysen bekrefte- daglig for øynene på enhver: Jfr. den stadige ma-

kampen mellom USA og Sovjet, kampen mellom USA, Sovjet og EEC om Middelhavsområdet, kampen mel- lom alle imperialistiske land om verdens skipsbyg- gingsindustri og skipsfart, kampen mellom Sovjet, Japan og USA om det fjerne Østen, kampen mellom "den 3. verden" og de to første verdener om ver- dens råvarer og energiresurser, osv. osv.

I virkeligheten er denne verdenssituasjonen ikke "umarxistisk", men bekrefter tvert om til fulle marxismen-leninismens grunnleggende politisk- økonomiske tese om det nødvendige i imperialis- mens ujevne utvikling. KKP's analyse av verdens- situasjonen utelukker ikke motsetningen mellom ar- beid og kapital. Tvert om er det nettopp eksistensen av kapitalen - dvs. motsetningen mellom arbeid og kapital - som er forutsetningen for, og som med nødvendighet ytrer seg i alle disse motsetningene i verdensmålestokk.

Når KKP ikke nøyer seg med å analysere klasse- motsetningene i de enkelte land, men også analy- serer hvordan disse motsetningene slår ut i verdens- målestokk, innfører det slett ikke noe nytt i den marxistiske tradisjonen, men bygger videre på de beste elementer i Marx', Engels' og Lenins revolu- sjonsstrategiske tenkning. Nettopp kapitalismens ujevne utvikling gjorde internasjonale overveielser, analyser av situasjonen og motsetningene mellom statene, til et framtreddende og avgjørende viktig trekk ved Marx, og Engels' politiske skrifter og be- strebelser på å fremme verdensproletariatets inte- resser. Imperialismens ujevne utvikling og følgene av denne var en hjørnestein i Lenins revolusjons- strategi.

Det er vesentlig imperialismens ujevne utvikling og de derav følgende betingelser for proletariatets klassekamp som artikkelforfatteren ikke har øye for, og som gjør at han - trass i motsatte intensjoner - ikke kommer ut over en abstrakt og idealistisk mor- alisering på den ene siden og en like abstrakt kynisme på den andre siden i sin vurdering av Kinas utenrikspolitikk. Denne posisjonen viser seg tydelig i artikkelforfatterens utgangspunkt, i at han "gene- røst" medgir at vi ikke skal "kreve "de rene hen- ders politikk" av den kinesiske utenriksledelse", men gi den "muligheten til å foreta taktiske manø- vreringer i sin politikk". Dette utgangspunktet er fundamentalt feilaktig. Det forutsetter i virkelig- heten at en "ren" proletarisk internasjonalisme ute- lukker taktiske utenrikspolitiske manøvreringer, og bare kan inkludere direkte støtte til revolusjonære bevegelser i andre land. (Artikkelforfatteren slutter seg her for øvrig til en på samme tid sekterisk og opportunistisk tendens som vi hadde håpet var slått tilbake innen den kommunistiske bevegelsen i Norge - en tendens som på den ene siden er sekterisk fordi den har et slikt begrep om "de rene henders politikk", på den andre siden opportunistisk fordi den dermed så på alle taktiske manøvreringer som avvik fra den rette linje.)

Artikkelforfatterens forkjærte utgangspunkt kommer også til uttrykk i hans merkelige begrep om "kinesiske statsinteresser" (jfr.: "Min konklusjon er at Kinas utenrikspolitikk er et forsvar for kinesiske statsinteresser og ikke i tråd med den proletariske internasjonalismens prinsipper."). De "kinesiske statsinteressene" blir nærmest på forhånd stilt i motsetning til sosialismen og den proletariske internasjonalismen. Men artikkelforfatteren har selv vist at han har - en riktig nok abstrakt - forståelse for at sosialismen i ett land bare kan sikres endelig gjennom revolusjoner i andre land og dermed gjennom proletarisk internasjonalisme. Konsekvensen er at om de kinesiske statsinteresser virkelig står i motsetning til den proletariske internasjonalismen, så er det ikke lenger tale om sosialistiske eller proletariske statsinteresser, men det må nødvendigvis være slik at borgerskapet har tatt statsmakten i Kina. Artikkelforfatteren aner også denne konsekvensen, idet han uten begrunnelse antyder "mangler ved det proletære demokrati i Kina" som grunnlag for "statsinteressene"s karakter. Hvis artikkelforfatteren hadde satt seg inn i utviklingen av den økonomiske organisering og i dagens kampanje for styrking av studiene i politisk økonomi og av proletariatets diktatur i Kina, ville han antakelig måttet spare seg disse løse spekulasjonene. Ikke minst ville han ha måttet spare seg påstandene om manglende evne til marxistisk analyse fra KKP's side.

Dette betyr ikke at klassekampen er avgjort og avsluttet i dagens Kina. Tvert om tilspilles den. Hvis KKP i denne situasjonen hadde kommet med erklæringer om klassekampens opphevelse, da hadde det vært grunn til å spisse ørene. Men det er ikke dette som skjer, derimot er styrking av arbeiderklassens diktatur hovedparolen.

Artikkelforfatterens dualisme mellom "de rene henders politikk" og taktiske manøvreringer ligger ikke til grunn for Kinas utenrikspolitikk. Nettopp fordi verdenssituasjonen byr på flere motsetninger enn klassemotsetningene i det enkelte land, har KKP - med sin maktstilling i et av verdens største og rikeste land - en spesiell oppgave i å utnytte alle disse motsetningene til beste for verdensrevolusjonen gjennom sin utenrikspolitikk, og ikke begrense seg til direkte støtte til de revolusjonære bevegelsene i de enkelte land. Det dreier seg her om å styrke de internasjonale reservene som ligger i de økende motsetninger i den imperialistiske verden, både i forsvaret av de sosialistiske stater og i styrkingen av den revolusjonære kampen ellers i verden. Det dreier seg altså ikke om "statsinteresser" som går på tvers av "de rene henders politikk", men om å spille på alle strengene.

"Generallinja" i den kinesiske utenrikspolitikken tar sikte på å styrke de internasjonale reservene for proletariatets kamp gjennom å utnytte, spille på og styrke oppsplittingen av den imperialistiske verden: For det første motsetningene mellom USA og Sovjet (jfr. den diplomatiske offensiven overfor USA), for det andre motsetningene mellom supermaktene og "den 2. verden" (jfr. holdningen til EEC og avtalene med Japan), for det tredje motsetningene innen den 2. verden (jfr. de "skamløse" invitasjonene av Strauss og Schmidt), for det fjerde motsetningene mellom "den 2." og "den 3. verden" på den ene siden og "den 1. verden" på den andre siden, for det femte motsetningene mellom "den 3. verden" og hele den gamle imperialistiske verden.

Ved siden av denne maksimale utnyttelsen av revolusjonens internasjonale reserver yter Kina direkte støtte til de revolusjonære kreftene omkring i verden.

Artikkelforfatteren kan ikke varte opp med noen virkelig argumentasjon mot denne "generallinja" og den analyse som ligger til grunn. I stedet nevner han opp endel eksempler på etter hans mening feilaktige utenrikspolitiske handlinger fra Kinas side. Vår første kommentar til dette er at vi bl. a. er helt uenig i hans vurdering av Ceylon- og Pakistan-eksemplet, og prinsipielt at om "generallinja" er riktig, så kan det selvsagt begås enkelte feilgrep.

Deretter vil vi særlig betone vår fullstendige uenighet i artikkelforfatterens vurdering av Kinas politikk overfor EEC (en vurdering som - bortsett fra motsatte fortegn - er helt identisk med AKP-gruppens). For det første fins det overhodet ikke grunnlag for påstanden om at "Kinas utenriksledelse anbefalte oss (kommunistene og arbeiderklassen i Norge) å gå inn" i EEC. Men for det andre må vi bare gi KKP fullstendig rett - også ut fra den norske arbeiderklassens synsvinkel - i at styrkingen og selvstendigjøringen av EEC er en gledelig og progressiv utvikling som øker splittelsen i den imperialistiske verden og dermed bedrer betingelsene for proletariatets klassekamp og undertrykte folks frigjøringskamp. Det er ingen motsigelse mellom dette og det standpunkt at kamp mot norsk medlemskap var det gunstigste både for å fremme arbeiderklassens bevissthet og kamp i Norge og for å fremme revolusjonen i Norge. Selvmotsigelsen oppstår derimot når en - som SV og AKP-gruppen - hadde et helt annet perspektiv på kampen mot EEC, nemlig å styrke småborgerskapet og den nasjonale kapitalen. En slik linje er helt i strid med

KKP's linje, som i sin vurdering av EEC derimot tar utgangspunkt i proletariatets klasseinteresser, det samme utgangspunkt som vi tar for på samme tid å vurdere utviklingen av EEC som positiv og gå mot norsk medlemskap.

For kommunistene og arbeiderklassen er dette ikke noe dilemma. Det dreier seg heller ikke om forskjellige strategier, ikke en gang om forskjellige frontavsnitt, men bare om forskjellige nivåer i en og samme strategi og i en og samme vurdering. Derimot er artikkelforfatterens mangel på forståelse for dette helt analog til AKP-gruppens fullstendig manglende evne til å se at en vurdering av kapitalismens utvikling som progressiv lar seg forene med kamp mot den samme kapitalismen. Og i begge tilfelle stikker misforståelsen i det manglende utgangspunktet i arbeiderklassens interesser, som i motsetning til småborgerskapets - styrkes med kapitalismens utvikling.

Artikkelforfatterens fellvurdering kommer imidlertid også av en imperialisme-teori og en derav følgende analyse av verdenssituasjonen som ikke er eksplisert, men som her og der trer umiskjennelig fram. F. eks. snakker han om "et sterkt imperialistisk Europa som skulle (min understrekning) stå i motsetning til supermaktene". Han taler dessuten om "at shahens tilsynelatende selvstendigjøring passer som hånd i hanske i Kissingers nye strategi med å opprette subimperialister".

Artikkelforfatteren mangler således ikke bare forståelse for det gunstige i den økende splittelsen i den imperialistiske verden, men også for det objektive nødvendige i denne splittelsen (akkurat som han ikke innser imperialismens ujevne utvikling). Om han altså ikke eksplisitt formulerer og argumenterer for en alternativ teori og analyse, baserer han seg på en uttalt slik. Denne teorien er en superimperialisme-teori, dvs. en teori om at det går mot en eneste altomfattende superimperialisme, representert ved USA. Denne teorien er for lengst motbevist teoretisk av marxismen-leninismen, og den er avkreftet av virkeligheten gjennom to verdenskriger og sist de på ny økende motsetninger i den imperialistiske verden. Her er det virkelig tale om "en monopolkapitalen-mot-folket-teori blåst opp i verdensmålestokk", og langt fra i teorien om "de tre verdener".

Artikkelforfatterens løselige betraktninger om Mao Tse-tungs tofase-teori for revolusjonen i halv-koloniale land er det noe vanskelig å forstå hvor han vil med. Vi antar at både artikkelforfatteren, Mao Tse-tung og Teng Hsiao-ping vil være enige i hvert fall om at forholdene i hvert enkelt land vil bestemme om proletariatet kan gå til direkte sosialistisk revolusjon, om det må stille seg i ledelsen for en ny-demokratisk revolusjon, eller om borgerskapet er sterkt nok til selv å gjennomføre demokratisk revolusjon og nasjonal uavhengighet.

Vi har gjentatte ganger vært inne på likheten mellom AKP-gruppens og artikkelforfatterens oppfatning av den kinesiske utenrikspolitikken (artikkelforfatteren er selv inne på denne likheten). Forskjellen er bare at mens AKP-gruppen (og dens søsterorganisasjoner i Vest-Europa) vulgariserer og forvrenger den kinesiske utenrikspolitikken for sine småborgerlig-nasjonalistiske formål, gjør artikkelforfatteren det samme for å kunne ta avstand fra den.

Vår oppgave er imidlertid ikke å bekrefte AKP-gruppens forvrengninger av KKP's linje, men å forstå og adskille denne linja fra den småborgerlige nasjonalismen, og dessuten dra nytte av den kinesiske utenrikspolitikken frukter i proletariatets klassekamp i Norge.

HB

AKP/SV...

vegne av kapitalen i en krise- og olje-tid. Dette fører til opptaksrammer, dårligere undervisningstilbud og arbeidsforhold for studenter, og til en stadig mer usikker livssituasjon for mellomlaga av vitenskapelig ansatte.

Den eneste forsvarlige måten å bekjempe denne utviklingen på er å kreve en økning i antallet faste stillinger som kan svare til undervisnings- og forskningsbehovet. Kommunistene vil dessuten gjøre alt for å påpeke og klargjøre at denne kampen støter an mot kapitalen, at den bare kan vinne midlertidige seire og aldri oppheve mellomlagas fundamentalt usikre situasjon under kapitalismen, og at den må videreføres til en kamp for sosialismen under arbeiderklassens ledelse.

AKP og SV (v/Schultz og Seip) har imidlertid et ganske annet perspektiv. De mener at NTL-avdelingas oppgave som fagforening er å sikre "sine egne" midlertidig ansatte medlemmer, og la dem få forrettigheter framfor andre ved ansettelse i faste stillinger ved UiO. Så får midlertidig ansatte ved andre universiteter og høyskoler kreve samme garanti for seg på "sine" steder!

Sett bort fra det vitenskapelige og pedagogisk fullstendig forkastelige i dette prinsippet, så forsøker Schultz og Seip her å gjøre fagforeningene til laugsmessige korporasjoner som skal gjennomføre stedlig beskyttelse og privilegier for "sine" medlemmer. Dette er reaksjonært i ordets rette forstand, og må ses som et mønstergyldig uttrykk for mellomlagas utopiske og illusoriske drømmer om å stanse den økende usikkerheten under kapitalismen ved å vende tilbake til middelalderlige former.

Vi mener at vi ikke tar for hardt i når vi sier at vi må tilbake til AKPs (og SVs) åpne tilslutning til Stengrensens-parolen mot utenlandske arbeidere for å finne en anledning som i samme grad vekker forundring over at nynazistene ikke har infiltrert og utnyttet disse partienes apparat i stedet for å rette skytset mot dem. (Og det sier ikke lite.)

Forslaget fra Schultz/Seip fortjener utelukkende forakt - ikke minst fra midlertidig vitenskapelig ansatte, enten de befinner seg i Oslo, Bergen, Trondheim eller Tromsø!

Vi i KUL har, med Gnisten nr. 3 - 75, endelig tatt et standpunkt m.h.t. økonomien i Sovjet

I motsetning til AKP, KA og KKP bestrides at kapitalismen ble "gjeninnført" i 1956, den har snarere aldri vært opphevet. Gnisten trekker parallellen til den merkantilistiske periode i europeisk kapitalakkumulasjon, der den voldelig, opprinnelige ekspropriasjon av feudale eiendoms og produksjonsformer foregikk under statsmaktens beskyttende vinger. Kapitalen var ikke sterk nok til å kjempe for egne krav og støttet seg på krykkene fra forgangne epoker, for å si det med Marx. Med slutføringen av den opprinnelige akkumulasjon, d.v.s. med den allmene utbredelse av vareproduksjonen kan kapitalen så kaste krykkene og snuble videre på egne ben fra krise til krise, fordi de politiske herre-knekt forhold på dette nivå kjennes som en klamp om foten.

SOVJETSAMFUNNET OG KAPITALEN

MED DE NI LIV

Dette syn overføres direkte på Sovjet. Russland var i 1917 fortsatt nærmest et feudalt samfunn. Den første 5-års planen innleder den statslig omhegnede akkumulasjon og i 1956 gjør Krustsjov de første forsøk på å kaste krykkene, en prosess som videreføres ved reformene fra 1965 og frem til i dag, og som innen kort tid vil være fullført i form av selvstendiggjorte, konkurrerende enkeltkapitaler innen rammen av et korporativt borgerlig klasseherredømme.

I begrunnelsen for denne etter mitt syn forhastede og mekaniske parallellforskyving anfører man bl.a. at Russland i 1917 ikke var et imperialistisk, ja knapt nok kapitalistisk land, idet arbeiderklassen bare "utgjorde ... omkring 10% av ... befolkningen". Det er fristende å tro at man har uteglemt det store antall daglønnede jordbruksarbeidere. Man tar videre for lite hensyn til at det russiske jordbruk var preget av kapitalistisk vare-produksjon, en prosess som startet ved jordreformen av 1861 og som ble forsterket ved det agrar-industrielle varebytte som ble indusert ved Wittes og Stolypins reformer mellom 1890 og 1914. Denne periode er, om noen, den autentiske merkantilisme i russisk kapitalakkumulasjon. Lenin hadde elegant demonstrert kapitalismens utvikling på landsbygda allerede ca. 1900 i sin polemikk med de russiske populistene, og jeg minner om at det var felles praksis i bolsje-

vikpartiet å omtale Russland som "det svakeste ledd i den imperialistiske kjeden". Videre var bedriftene i Russland blandt de største og mest moderne i verden nettopp p.g.a. den raske statslige industrireising som gikk forut for 1917 og som nyttet datidens mest avanserte teknologi.

Det er derfor positivt feilaktig å sammenlikne europeisk merkantilisme med Stalins Russland. Overlatt til seg selv og akkumulasjonslovene ville det russiske borgerkap nettopp ha kastet krykkene en gang i 20-30 årene og utviklet seg til et selvstendig borgerlig klasseherredømme, litt ut i lekse blandt de største, men definitivt imperialistisk.

Det som imidlertid skjedde var at en tredje kraft, bolsjevikerne, båret fram av arbeidere, bønder og soldater, feide borgerskapet til side og bygget det de trodde var sosialisme i et voldsomt tempo

uten å måtte ta hensyn til de skranke som varebyttet setter for kapitalistisk akkumulasjon.

Mens den europeiske merkantilisme var et politisk svar på kapitalens immanente akkumulasjonskrav, en politikk som føyde seg etter kapitalens bevegelseslover, så var Stalins revolusjon et politisk villet brudd med den relative stagnasjon som karakteriserte den russiske imperialisme, og forøvrig all kapital i vår epoke. Som merkantilismen er prekapitalistisk, så er sovjetøkonomien post-kapitalistisk, både historisk, og som vi skal se, prinsipielt.

Kapitalistisk produksjon er ikke primært fremstilling av nyttige ting. Kapitalistisk produksjon er produksjon av kapital, d.v.s. produksjon av varer bestemt for salg med verdiforøkelsen av den opprinnelige kapital som mål. I sin streben etter dette mål ligger kapitalen under for skranke som selv er inneholdt i kapitalens begrep. Disse skranke, med ett ord uttrykt i "profitrate-fallet", hemmer kapitalens tendens til grenseløs ekspansjon. Den konkurransekamp de enkelte kapitaler fører mot hverandre underminerer det krav til profitabilitet som den samlede kapital avhenger av. Enkelt-kapitalens middel, ekstraprofitter, blokkerer totalkapitalens mål, økt valorisering. "Herav krisene".

Løsningen på denne motsigelse, den kommunistiske produksjon, kan betegnes som f.eks. Sandemose gjør det, som "prosesserende bruksverdi-produksjon." Heri ligger at produksjonsmidler og levende arbeid bringes sammen etter en politisk villet plan. Denne er formulert etter massenes konsumbehov og arbeidslyst. En slik økonomi kan ekspandere uhemmet av de skranke som varebyttet setter for kapitalen. Produktene er ikke varer, har ikke verdi og blir ikke byttet. Kapitalen er opphevet.

Denne kapitallogiske ekskurs bringer oss dog tilbake til temaet: kan man tenke seg en slik "prosesserende bruksverdi-produksjon" i et land der proletariatet ikke er den herskende klasse? Hvis så er tilfellet kan vi øyne en løsning på spørsmålet om Sovjets økonomi, som bare via teoretiske krumpring kan defineres som "kapitalistisk" og "sosialistisk". I Sovjet konkurrerer ikke enkeltkapitaler, der er derfor ikke kapitalisme. Proletariatet har ikke makten og Sovjet er derfor ikke sosialistisk. Selve kapitalforholdet, kapitalismens dynamiske springfjær er opphevet. Økonomien kan ekspandere uten å gå i krise. Samtidig er Sovjet et klasseherredømme, men som sådant av en ny type. Hvis Sovjet representerer en ny produksjonsmåte, så kan man ikke analysere denne med begreper utviklet med henblikk på kapitalforholdet, - og klasseherredømmet vil også være av en annen type enn det borgerlige. Det er byråkratiet - stats- og parti-apparatet -

som utgjør den herskende klasse i Sovjet idag. Det utgjør en klasse fordi det har politisk råderett over produksjonsbetingelsene og fordi det dominerer det voldsapparat som garanterer både dets politiske overhøyhet og produksjonsmåtenes fortsatte beståen.

Erkjennelsen av byråkratiet som klasse er en bitter pille å svelge for dogmatisk marxister, det heter jo som kjent at staten kun er et redskap for en klasse. Som sagt er klasseforholdene kvalitativt nye i Sovjet, og man kan nettopp ikke generalisere fra en produksjonsmåte til en annen uten å utvikle nye begreper.

Statens opprinnelse er de eiendomsbesittendes organiserte voldelige forsvar av sin eiendom, og dens form varierer med produksjonsmåten. Det er prinsipielt intet til hinder for at den herskende klasse selv bekler de administrative kommandoposter qua statsmakt. Historien byr på en rekke slike eksempler, f.eks. Asiatiske feudalisme og statslig adel under Peter den store, for å nevne to.

Det som først og fremst kjennetegner imperialismen er de problemer kapitalakkumulasjonen skaper. Den tradisjonelle krise med skjerpet konkurranse, økt utbytting og arbeidsløshet synes ikke lenger tilstrekkelig til å stable kapitalen på beina. Man tyr derfor til andre virkemidler som kan fylle samme funksjon, forsterke krisens rensende effekt eller forhale krisens utbrudd.

De viktigste av disse er krig, inflasjon, statsutgifter, voldelig beskjæring av lønninger (korporativisme) og ikke minst voldelig rov av andre økonomiers ressurser ("permanent opprinnelig akkumulasjon").

Selv med disse virkemidler synes fortsatt kapitalakkumulasjon som en håpløs oppgave. Det er derfor vanskelig å få øye på de drivkrefter i den sovjetiske økonomien som skulle tvinge systemet tilbake inn i disse motsigelser når man faktisk "har kampen mot profitratefallet bak seg" (Mattick). Den eneste mulige fonklaring på at dette skulle skje er at en borgerlig klasse med stor makt tilriver seg makten over produksjonen. Det er to kandidater til den ledige stilling som herskende klasse i Sovjet. Den ene er parti/statsapparatet, - den andre er direktør-skiktet. En av disse grupper, eller begge, må ha makt til og interesse av å gjeninnføre kapitalismen, ellers finnes det intet materielt grunnlag for en slik overgang.

Både parti/statsapparatet og direktørene har materielle fordel og privilegier ved å utbytte arbeiderklassen. Byråkratiet tilsvarende på mange måter den vestlige kapitalistklasse. Det utgjør som kapitalistene et parasitært, ikke-arbeidende skikt, men har som gruppe mer direkte makt enn borgerskapet i vesten. Direktørene utfører stort sett de samme funksjoner som våre "managers" men har til gjengjeld mindre makt. I vesten har den enkelte aksjeeier liten innflytelse på investeringene, denne råderetten ligger i praksis hos managerne. I Sovjet har det vært omvendt; byråkratiet har hatt full kontroll med produksjonen mens direktørene har vært deres godt betalte tjenere.

Byråkratens privilegier hviler på to gjensidig betingende fundament, - deres makt og deres akkumulerende total "kapital". Direktørens interesse, derimot, ligger i den akkumulerende enkelt "kapital" som konkurrerer med andre enkelt "kapitaler".

For å sikre seg makt må direktørene motsette seg den sentrale planlegging siden deres interesse hviler i den enkelte bedrift og ikke i økonomien som helhet. For å motsette seg sentral planlegging må direktørene være en "godt organisert, uanгриpelig og uunværlig gruppe" (Mattick). En slik gruppe er de ikke i Sovjet idag. Partiet har full kontroll med ansettelse og oppsigelser i bedriftsledelsene. Direktørene er selv ofte partimelemmer, men tilhører ikke partiets bestemmende kretser. Motsetningen mellom byråkrat og direktør utspilles på byråkratens premisser.

KULS KVELDSKOLE

Resterende møter dette semesteret:

4/3 Det nasjonale spørsmålet.

18/3 Proletariatets diktatur.

1/4 Årets tariffoppgjør.

Tidspunktet er kl. 19 og stedet aud.2/SV

DEMENTI

I Gnisten nr. 1/1976 skrev vi i artikkelen "Om suspensjoner og ytringsfrihet i fagbevegelsen" at avisa Budstikka var klubborganet på Grafisk. Dette er imidlertid feil, Budstikka er AKPs eget organ på Grafisk. Vi beklager denne feilinformasjon som riktignok bare får mindre konsekvenser for selve innholdet i artikkelen.

Byråkratene har selvfølgelig mulighet til å gi makten fra seg og selvstendiggjøre enkeltkapitaler. Dette vil de neppe gjøre fordi private enkeltkapitaler verden over daglig demonstrerer sin manglende evne til å akkumulere. Den nasjonaliserte "kapital" som ikke konkurrerer har den fordel fram for privat kapital at den ikke risikerer overakkumulasjon, der vil ikke oppstå noen systemimmanent motsetning mellom organisk sammensetning og utbyttingsgrad. Det har derfor overhodet ingen hensikt for byråkratene å vende tilbake til et forhåndsømt privatakkumulere system som attpåtil fratår dem deres makt og overfører den til direktørene.

Når alt kommer til alt kan spørsmålet bare avklares gjennom empiriske studier av produksjonen i Sovjet. Denne produksjonen har utvilsomt en rekke karakteristika som vi har vært vant til å assosiere med kapitalisme. Der eksisterer et marked for matvarer, - men også mellom industribedrifter råder markedsliknende forhold.

Fram til 1965 ble planen utformet i fysiske bruksverdi-størrelser (antall enheter eller totalproduktets vekt). Dette systemet gav rike muligheter for direktørene til å manipulere med måten produsjonsmålene ble nådd på, og slik skaffe seg materielle fordeler gjennom f.eks. "direktørens fond" (dvs. premiering for overskredet prod.mål). Dette tungroddede system ble i 1965 erstattet med et mer smidig, der planen utformes i "verdi"-kategorier, og der følgelig "overskudd" eller "profitt" er ett av flere mål på planoverskridelse.

Dette har forledet mange til å tro at et privat-akkumulere system er gjeninnført, med "lønnsomhet" som kriterium på produktivitet og "profitt" som rettesnor for investeringer. Rammen for prisfastsettelse og investeringer både innenfor og mellom sfærene bestemmes imidlertid nå som før på sentralt hold. Den enkelte bedrifts "profitt" er riktig nok bestemmende for den premiering direktørene og arbeiderne nyter godt av, - men influerer ikke på bedriftens reinvesteringer. Heri ligger nettopp forskjellen på en privatakkumulere, krisedømt vareproduksjon og en politisk styrt, prinsipielt krisefri bruksverdi-produksjon. Under kapitalismen er den enkelte bedrifts levedyktighet bestemt av dens evne til å produsere profitabelt, under sosialismen er dens samfunnsmessige nytte bestemmende. I Sovjet, på den annen side er bedriftens levedyktighet bestemt av dens nytte for den herskende byråkratklasse.

Hva skal man så kalle dette system i Sovjet? Trotskistene benevner det "degenerert arbeider-stat". Dette må være feil av to grunner: For det første har det aldri eksistert noen "arbeider-stat" som dagens Sovjet kan ha "degenerert" fra. For det andre binder man analysen til Sovjet og fraksjonskampene i -20 årene. Det siste man kan si om Sovjet er nemlig at dets økonomi er et historisk betinget, særrussisk fenomen. Selve muligheten for opphevelse av kapitalforholdet innenfor rammen av arbeiderklassens utbytting reiser temmelig vidtgående perspektiver for den nasjonaliserte lokal-"kapital" under imperialismens epoke. For å ta noen eksempler: Både MFA i Portugal, Sadat i Egypt og juntaen i Paru har mulighet til å oppheve kapitalforholdet, dvs. sikre sine økonomiers ekspansjon, uten dermed å måtte tillelle proletare produksjonsforhold, proletar grunnplansorganisering av produksjonen. Et tilsvarende dilemma møter de nasjonale antiimperialistiske frigjøringsbevegelser i u-land der arbeiderklassen er svakt utviklet. Produktivkraftenes utvikling - grunnlaget for sosialismen - må her ivaretas av et "erstatningsproletariat" i form av det kommunistiske parti, hvis makt pr. definisjon må være byråkratisk i lys av de eksisterende småborgerlige klasseforhold. Partiet må regjere på vegne av proletariatet i påvente av dets oppståen.

Den småborgerlige ideologi må bekjempe nettopp ved ideologisk påvirkning, slik vi ser det i Kina. Disse regimer svever i permanent fare for byråkratisk utglidning, hvilket Mao's gjentagne opprør mot partiet illustrerer.

Sovjets økonomi representerer derfor ikke en enkelt "arbeiderstats" "degenerasjon", men et allment problem i overgangen fra kapitalisme til sosialisme under imperialismens karakteristiske "ulike utvikling" (en utvikling som nettopp Trotsky har gjort mye for å lette forståelsen av).

Paul Mattick (hvis analyse meget av denne artikkel bygger på) har innført begrepsparet "statskapitalisme/stats-sosialisme". Sovjet er statskapitalistisk sett fra arbeiderklassens standpunkt og statsosialistisk sett fra kapitalistenes standpunkt. (Det er i denne sammenheng interessant at SV'eren Ebbing, som muligens har lest Mattick, konsekvent bruker begrepet statsosialisme, dels som en konsekvens til NKP, dels for å illustrere at han skuer hen over Sovjet fra kapitalens siste skanse!) Jeg finner dette begrepsparet problematisk idet man overhodet ikke kan bruke "sosialisme" om et land der proletariatet ikke har makten, og slett ikke "kapitalisme" om en økonomi der alle kapitalens særdrag er opphevet.

Tillegg januar 1976

Overstående ble forfattet i april -75. Siden den tid har "Gnisten" i flere artikler behandlet spørsmålet om Sovjets karakter. For å få kontinuitet i debatten er jeg blitt bedt om å knytte noen kommentarer til signaturen T.W.'s artikkel "USSR: degenerert statskapitalisme" i "Gnisten" 1-76.

I sitt forsøk på å bestemme Sovjet som kapitalistisk tar T.W. utgangspunkt i en lengre utredning om kapitalismens vesentlige karakteristika som munner ut i følgende definisjon: "... den kapitalistiske produksjonsmåte er kjennetegnet ved at produsentene er skilt fra produksjonsbetingelsene, ...". Sammen med den kapitalistiske produksjonsmåte utgjør "den førkapitalistiske" og "den etterkapitalistiske produksjonsmåte", (hvor de umiddelbare produsenter ikke er skilt fra produksjonsbetingelsene) en tredeling av verdenshistorien der kommunismen fremtrer som gjenforeningen mellom produsenter og produksjonsbetingelser. Siden den sovjetiske arbeiderklasse er skilt fra sine produksjonsbetingelser er Sovjet følgelig et kapitalistisk, og dermed imperialistisk, land.

Til dette er blandt annet å si: kapitalen brer seg over kloden i ujevn takt, vi finner fremskredne og tilbake-liggende land. I de fremstredne land har kapitalen, hjulpet av staten, forlenget tilendebrakt den utvikling av produktivkraftene som hviler på "den opprinnelige, primitive akkumulasjon" av verdier av kapital.

De tilbake-liggende land har stort sett to muligheter. De kan enten akseptere sin rolle på det imperialistiske verdensmarked og derved forbli tilbake-liggende eller selv gjennomgå en opprinnelig akkumulasjon ved statskapitalistiske (dvs. ikke-kapitalistiske) forføyninger. Denne ekspropriasjon av lokale feudal/despotiske former vil i så fall ikke kunne karakteriseres som en opprinnelig akkumulasjon av merverdi, dvs. kapital, men av bruksverdier egnet til en allmen fornyelse av produktivitet. Disse "statskapitalistiske" regimer (denne betegnelsen vil bli foretrukket i det følgende), dvs korporative, byråkratiske planøkonomier, er og vil være karakteristiske for den 3. verdens eksperimenter med "sosialismen".

Forutsatt T.W.'s allmenne (og for vårt formål nettopp intetsigende) tredeling av historien er han i sin fulle rett når han innrømmer Sovjet og andre statskapitalistiske land (f.eks. Kina) en plass blandt elementene i den borg-erlige epokes avslutningsfase. Den "borgerlige epoke" defineres jo nettopp

som den epoke da kapitalforholdet i de fremskredne land kvalifiserer motsetningene i verdensøkonomiens perifere og distinkt ikke-kapitalistiske sfærer.

T.W. benekter neppe sameksistensen av elementer fra flere produksjonsmåter innen en og samme samfunnsformasjon, hvilket har ennå større gyldighet for verdensøkonomien som helhet, den så og si globale samfunnsformasjon. Men med sin utvannede definisjon av kapitalismen, som ikke tar høyde for den ujevne utvikling, og som stikker den for kapitalismen så karakteristiske vareproduksjon under en stol, kan han, trygt sitende i det tomme rom neglisjere forskjellene mellom de kapitalfremmede elementer som inngår i "den borgerlige epoke", nemlig distinkte pre-borgerlige feudal-despotiske varianter og prinsipielt post-borgerlige planvarianter. Hvilket ikke overasker når man mellom "Gnisten's linjer tydelig kan lese at forfatteren har satt seg fore å destillere et kapitalbegrep så allment at det like godt forklarer Sovjets økonomi som Egyptens pyramidebyggende og "degenererte statskapitalisme" der slavene, de umiddelbare produsenter, var skilt fra sine produksjonsbetingelser og der den planlagte hensikt - pyramidene - nettopp var - abstrakt.

Det mest klanderverdige i T.W.'s artikkel er kanskje den apolitiske tonen. For i sin iver etter å gi kapitalen dens renessanse i Sovjet kommer T.W. i skade for å gi Marx' kapitalbegrep på båten. Og hva er det nemlig vi, som politikere, skal bruke dette kapitalbegrep til? Jo. - med kapitalbegrepet skal vi analysere samfunnets indre dynamikk, avdekke klassenes politiske uttrykksformer, utlede strategi og taktikk, samt predikere klassekampens forløp. Men i hvilket samfunn er kapitalbegrepet et slikt tjenlig instrument? Svaret gir seg selv i det kapitalistiske samfunn. Anvendt på andre økonomiske former er kapitalbegrepet en anakronisme som i beste fall bare forvirrer "Gnisten's" leserkrets.

Og T.W. greier riktig nok å presse Sovjet inn i sitt eget lille kapitalbegrep, - men samtidig fraskriver han seg muligheten til å vurdere objektet for sitt studium, nemlig Sovjets økonomi. For hvorledes influerer "grunnrenten" på det sovjetiske småborgerskap, - enn si på korn- og oljeprodusenter? Hvorledes foregår fornyelsen av den faste "kapital" med hvilke konsekvenser for lønnsnivå, sysselsetting og reservearmé? Om Sovjet hadde vært kapitalistisk kunne Marx' presise kapitalbegrep gitt nøkkelen til avklaring av disse spørsmål. Siden Sovjet ikke er kapitalistisk, og siden T.W. opererer med et "kapitalbegrep" så tomt at det gir rom for helskrudde saltomortaler, kan T.W. ikke engang nærme seg disse spørsmål uten å ta tilflukt i borgerlig empirisme.

Det vi tenger er naturligvis en re-alanalyse av den indre mekanikk i Sovjet-økonomien, en analyse som på basis av den historiske materialisme utleder nye, og for denne produksjonsmåte meningsfulle begreper. Vi "Sovjetforsvarerne" i KUL, som T.W. demagogisk kaller oss, har ikke pretendert å gi noen slik analyse som kan bestemme klassekampens former i Sovjet. Vi har imidlertid gangsyn nok til å innse at kapitalbegrepet bør forbeholdes kapitalismen.

KEA

AKP MED "VENSTRE" VRIDD...

eget forlag - skrevet av kommunister - som påpeker hvordan dette virkelig forholder seg. Faktisk antyder de selv i sitt "Faglige Manifest" at IO er integrert i staten. Nok en gang må vi da krave dem til svar:

Godtar dere Strassbourgetesenes påpekning av fagforeningenes rolle under imperialismen - eller gjør dere det ikke? Ikke!? Nå er selvsagt vi vant til at denne politiske gruppen aldri har entydige svar på noe, men stundom må man kreve dem til regnskap, slik at offentligheten kan

forts. siste side

AKP MED...

bli kjent med de innbyrdes motstridende synspunktene som lanseres fra gang til gang.

AKP vil aldri nå fram til å avsløre statens klassekarakter. Skal de gjøre det, må de jo innrømme at den når alt kommer til alt er bestemt av at den skal forsvare hele det borgerlige samfunn, på alle nivåer, og ikke bare i form av spesielt ondsinnede ledere som er en håndfull monopolkapitalisters personlige håndlangere. AKP ville altså måtte prøve å innse at statens grunnleggende oppgave er å forsvare privat eiendommen (og dermed lønnsarbeidet). Men det vil småeierne, småborgerskapet, selvsagt aldri innse, om AKP-gruppen aldri så mye utroper dem til en revolusjonær klasse, en strategisk alliert av arbeiderklassen, en klasse med objektive interesser av sosialismen i kraft av å være en del av det klassenøytrale "folket" (som jo som kjent innbefatter både eiere og ikke-eiere av produktionsmidler, både forsvare av og motstandere av privat eiendommen).

Derfor krever vi ikke at de skal innse statens klassekarakter. Det ville være å gi arbeiderklassen illusjoner om småborgerskapets politiske evner. Men om slike spørsmål bidrar aldri så lite til å framskynde døden for fenomenet AKP, har de tjent sin hensikt. At slike spørsmål etter hvert må gjøre det, blir klart når vi tenker på alle de håpløse selvmotsegelser som bare vil øke i antall og krasshet i takt med at klassekampen skjerpes og AKP's forsøk på å få arbeiderne med i "folkeklassen", under småborgerskapets ledelse, mislykkes.

Altså: er fagforeningene en del av statsapparatet? Og: har svaret på dette spørsmålet konsekvenser for metodene i streikekampene og for den politiske agitasjon og propaganda i arbeiderklassen?

ET HALEHENG TIL SAMFUNNETS MELLOMLAG

Men ikke nok med at AKP betrakter alt som "selvfølgelig"; ikke bare unnlater de å uttale seg for den "tekniske" nødvendighet av en riktig framgangsmåte. De motarbeider aktivt det som i følge dem selv er det mest selvfølgelige av verden! Dermed beviser de også indirekte hvor lite "selvfølgelig" dette spørsmålet i realiteten er. Det er overfor legalismen i fagbevegelsen at nettopp AKP's type (blant annet) at kommunistene må føre ut sin linje aktivt og konsekvent.

Det var nettopp tilfellet i forbindelse med streikebevegelsen blant de lavere statsansatte i forbindelse med forbitrelsen over delinnstilling II fra statens lønnskomite. Disse streikene kunne blitt viktige som del av en bevegelse i arbeiderklassen mot statens korporativisering sframstøt i forbindelse med vårens tariffoppgjør. Likevel må vi slå fast at de ikke ble den inspirasjonskilde både overfor de statsansatte selv og i arbeiderklassen som de kunne blitt med et mer avklart forhold til fagapparatets karakter. Bare ett sted (ved Oslo Likningskontor) tok man de nødvendige skritt for å forberede seg på illegalitet. Ellers ble kommunistenes forslag og retningslinjer nedstemt. Dermed var situasjonen den at dommen over de NRK-ansatte i Arbeidsretten var det som skulle til for å knekke de rester av kampglød som ennå var til stede blant de streikende statsansatte, etter at de allerede langt på vei var blitt passivisert og lammet av å gå rundt med forhåpninger til og "avvente" resultatet av Arbeidsretten. Resultatet av det hele var ikke økt styrke, men defaitisme og mismot.

At dommen ville bli negativ, var lett å forutsi, og ble da også forutsagt av mange. Men ikke av AKP! I NRK gikk de i spiss for å appellere tål de streikendes rettsbevissthet og de naturlige illusjoner om at deres (de statsansattes!) streik var av spesielt "ansvarlig karakter"; at de representerte de "samfunnsmessige" interesser; at man ikke kunne vite sikkert at utfallet i retten ville bli i deres disfavør osv. AKP forsvarte mellomlagenes legalistiske illusjoner (som selvsagt er langt sterkere enn i arbeiderklassen) bedre enn noen.

Enda verre var det kanskje i NTL-foreringen på Universitetet i Oslo. Også her var "m-l-erne" de ivrigste til å forsvare alt som fantes av antiproletar ideologi blant de ansatte. Det ville være en "hån" mot tillitsmennene å la dem fra tre sine verv, fikk vi høre. Videre for-

svarte man mellomlagenes særstandpunkter gjennom å argumentere for at det ikke skulle være "lov" å "utbytte" de lavtlønte i flg. "Enhets", AKPs avis på Universitetet. Ville noen våge å si til en streikende arbeider at forberedelse på illegalitet var overflødig fordi det var "ulovlig" å utbytte arbeiderklassen?

Men et mer pregnant uttrykk for AKP-gruppens sosiale tilhørighet og klassegrunnlag er det vanskelig å finne. I dette tilfellet gikk det imidlertid ut over mellomlagene selv at det ikke fantes sterke nok kommunistiske innslag blant dem til at det ble vedtatt framgangsmåter i streikene som kunne tjene de mest proletare sjiktets interesser. AKP er ikke bare et haleheng til arbeiderklassen når denne handler på egen hånd. Selv blant mellomlagene representerer de en baktung linje.

FOLKESOSIALISTENES "VENSTRE"VRI

AKP har i det siste halve året slått om seg med stadig mer ekstreme "venstre" fraser. Uten noen gang rent antydningssvis å rokke ved selve klasseanalysen, ved grunnlaget for politikken, omtaler de nå likevel småborgerskapet og mellomlagene som "vakkende", handlingsdyktige, trege osv. "Småborgerlig" er plutselig blitt et skjellsord. Se f.eks. følgende avsnitt fra avisa "Hva må gjøres?":

"Studenter tilhører mellomlag og er i hovedsak et småborgerlig pre ga sjikt som tar ei vakkende holdning i forhold til arbeiderklassen, og det kreves kamp på det ideologiske området for at studentene skal slutte seg til kampen for den sosialistiske revolusjonen under arbeiderklassens ædelse."

Når AKP på Universitetet imidlertid her stempler sine tidligere posisjoner i forhold til bl.a. KUL som kontrarevolusjonære, dreier det seg selvsagt bare om de vanlige selvmotsegelsene på overflaten (som for øvrig overflatebevegelsen som Universitet SV sluker rått og snakker om at KUL og AKP "finder hverandre").

At det ikke er tale om noen grunnleggende endring, viser seg i at praktiske resultater av "linjeskiftet" knapt finnes og ikke vil komme til å dukke opp. Selv hevder vi at politiske linjer viser sin verdi konfrontert med klassekampens konkrete og praktiske virkelighet. Skulle "linjeskiftet" føre til forandringer her, måtte det naturligvis føre til fullstendig oppløsning av organisasjonen - med den rekrutteringsbasis denne nå har.

Viktigst i denne sammenheng er den faglige politikk. Så lenge "m-l-bevegelsen" på dette feltet ikke er i stand til å slenge seg på en virkelig ny linje, men tvertimot stadig aktivt bekjemper mulighetene for det, kan det ikke være snakk om noen endring av den egentlige politikken. Boreløpig har man bare inntrykk av at den "nye linja" utelukkende vinner innpass i takt med den faktiske isolasjonen fra arbeiderklassen, eller nærmere bestemt: i takt med antallet eksklusjoner i fagforeningene.

Isoleringen fra arbeiderklassen har og så funnet sitt rent organisatoriske uttrykk i opprettelsen av en permanent streikestøttekomite utenfor klassen selv med basis i "boligstrøk", blant "ungdom under utdanning" etc., dvs. i mellomlagene. At denne også har et entydig småborgerlig parolegrunnlag, er bare konsekvensen fra komiteens karakter. I praksis vil denne gjøre den norske arbeiderklassens klassekamp mot alle fraksjoner av borgerskapet økonomisk avhengig av grupper - og i neste omgang også klasser - utenfor arbeiderklassen selv!

Dette er ikke bare igjen brudd med leninismen i streikestøttearbeidet, men med ethvert prinsipp om å støtte arbeidernes selvstendige kamp. Og dette illustrerer bare det som faktisk er situasjonen: at "venstre"-linjen bare lanseres samtidig med en enda mer konsekvent høyrepolitikk i alle spørsmål!

"Arbeidernes Kommunistparti" startet den politiske "fornyelsen" med å kaste seg på og yte den mest uforbeholdne støtte av alle til Hitra-bøndenes skattestreik. Ikke ett sted maktet gruppen så meget som å nevne privat eiendommen til jorda og klassekarakteren til bøndenes priskrav i denne sammenheng. Like fullt kaller de seg stadig "kommunister". Hvordan dette er den beste metoden til å avskjerme arbeiderklassen fra mulige allierte blant de arbeidende bønder, fikk vi demonstrert med all mulig ønskelig

klarhet da Tømmerdal fra Hitra-aksjonen på et møte i DNS i høst forsvarte sine klasseinteresser (som AKP hadde bakket sterkest opp under av alle) i de mest militante antikommunistiske ordelag.

Senere på høsten presterter "Rød Walgalliance" å motsette seg kommunalisering av tomter i Oslo, å kreve privatisering av offentlig transport, samt vern om privat eiendom til jord og skoger samtidig som man skrek høyere enn noen gang om nødvendigheten av væpna revolusjon og proletariatets diktatur og skjelte ut alle andre enn seg selv som fascistiske er!

Videre kastet de seg like uforbeholdent på de norske trålerkapitalistenes aksjon i Stavanger nylig mot "statens urettferdige prispolitikk" (for så selvsagt i neste omgang å forbanne utlandske tråleres rovdrift på fiskeressursene!). Her omtalte de kapitalistene og lønnsarbeiderne i fiskerierne med fellesbetegnelsen "trålfiskerne"!!

Vi kan også nevne salens murring da vi på det omtalte møtet i DNS-debatten om fascismen trakk paralleller mellom handelsstandens kamp på Grünerløkka mot "kapitalerne" og "politikkerne" og deler av den fascistiske bevegelsen i 20- og 30-årenees Tyskland (se annonse i Dagbladet 15.1.1976), en aksjon som understøttes og oppmuntres av den AKP-dominerte "Grünerløkka leierboerforening".

Dette er bare de groveste utslagene av en stadig mer høyreorientert (og mer høyreorientert vil den fortsette å bli så lenge klassegrunnlaget er det samme). Ellers er AKP's politikk på alle viktige områder den samme som tidligere.

OM AKP-GRUPPENS TROVERDIGHET

Det var ikke overraskende at vi på lørdagens møte fikk gjentatt de løgnene om KUL som "m-l"-bevegelsens sentrale instanser spyr ut til medlemsmassene i håp om at våre skrifter ikke når ut til dem. F.eks. prøvde man nok en gang å hevde at KUL er imot å jobbe i norske fagforeninger. Vi sier: spør klubbstyremedlem og tidligere klubbformann på NORGAS, Kjell Hovden: jobber han i fagforeningen mot KAS og KULs vilje? "sjøl sagt ikke"! Løgnaktigheten i slike påstander blir for øvrig demonstrert av dem selv overfor eventuelle tenkede lesere blant medlemmene (og det er dem vi er interessert i å trekke til oss!) når de i sitt "Faglige Manifest" påstår at vi er for å sette fagbevegelsen til side i kampsituasjoner. Det neste blir vel at de prøver å få folk til å tro at vi mener arbeiderne bør føre sin kamp gjennom å sette arbeiderklassen til side. Men det er det de selv som sørger for på en maksimalt effektivt måte.

Det er ikke på noen måte positivt at bevegelsen AKP nå trykker de kommunistiske klassikerne til sitt bryst ved stadig hyppigere høytlesing og høystemt anledninger. At dette gjøres av en så håart markert småborgerlig bevegelse, kan bare bidra til å øke antikommunismen i samfunnet generelt og i arbeiderklassen spesielt, og også til på den annen side å skape en viss oppslutning blant progressive deler av arbeiderklassen om en militant småborgerlig politisk gruppering.

Men er det noe den småborgerlige sosialismen aldri kan eller vil forstå - og det gjelder hele den småborgerlige sosialismen, SV i enda høyere grad enn det for arbeiderklassen relativt ubetydelige AKP -, så er det at politikken kompasskurs ikke avgjøres av hva-en bevegelse sier om seg selv eller hva den selv tror på, men av det teoretiske perspektivet på, det klassemessige grunnlaget for og de praktiske konsekvenser av politikken utøvelse. At AKP gjennom sin temporære ekstremisme bare demonstrerer hvor de hører hjemme: sammen med SV på den norske "venstrefløy" i Folkebevegelsens kjølvan, sørger "rådssosialistene" i USV bedre enn noen andre for å bevise, nemlig når disse tar sine ånds frender i AKP på ordet når gruppen proklamerer sin overgang til den kommunistiske bevegelsen.

Selv er vi ikke i tvil om at klassekampens videre forløp i Norge vil vise hvem som er i stand til å fremme kommunismens sak i arbeiderbevegelsen!

AVSLØR DEN SMÅBORGERLIGE SOSIALISME!
STUDER OG LÆR AV STRASSBOURGERTESENE!
FRAM FOR LENINISMEN I STREIKESTØTTEARBEIDET!